

קול צופיין

קול צפייך נשאו קול יחדו ירננו

779

פנחס תשע"ה השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

כָּל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֵלוּל הַשֵּׁם אֵין חוֹלְקִין כְּבוֹד לַרַב

כוהן גדול שנכנס לקודש הקדשים ומסכן את חייו כדי לכפר על כלל ישראל.

מקימי כבוד ישראל

"אור החיים" הקדוש (במדבר כו א) מביא את דברי "ילקוט שמעוני" (פינחס תשעג) שאומר: "בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם אמרו מה ראו להתקרב מכל האומות? סתם פיהן הקדוש ברוך הוא. אמר להם: הביאו לי יוחסין שלכם. 'הבו לה' משפחות עמים הבו לה' כבוד ועוז' כשם שבני מביאין, 'ויתלדו על משפחותם'."

ממשיך המדרש: "כשבאו לשטים 'ויחל העם לזנות' שמחו האומות ואמרו: אותה העטרה שהיה בידן - כבר היא בטלה. אותו השבח שהיו משתבחין - הרי בטל. שווים הן לנו". הקב"ה לא הסכים לירידת קרנם של ישראל ועל כן: "כשבאו לידי נפילה - זקפן המקום, שנאמר: 'אם אמרתי מטה רגלי - חסדך ה' יסענני'. נגף המקום את כל מי שנתקלקל והעמידן על טהרתן".

אומר "אור החיים" הקדוש, כי הזלזול של אומות העולם לא פסק מעם ישראל עד שספרם הקב"ה וחיבר לכל אחד ואחד ממשפחות ישראל את אותיות שם הויה. ל"חנוך משפחת הַנְּכִי לַפְּלֹא מְשַׁפַּחַת הַפְּלֵאָי". וברש"י מסתבר כי בעקבות חטא בנות מדין ערערו הגויים לא רק על הסיפור הזה, אלא על עיקר יסודם של ישראל: "לפי שהיו האומות מבזין אותם מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם. אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנשותיהם. לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם ה"א מצד זה וי"ד מצד זה. לומר: מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזהו הוא שמפורש ע"י דוד (תהלים קכב) 'שבטי י-ה עדות לישראל'. השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם וכו'".

כִּי תִפְאֶרֶת עֲזָמוֹ אֶתָּה

תפקיד זה שעשהו פינחס, לשמור על כבודם של ישראל, עובר בירושה לכל הכהנים הגדולים. לפאר את העם שה' שוכן בתוכו. "וְעִשְׂתִּי בְגָדֵי קָדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחָיִךְ לְכַבֹּד וּלְתִפְאֶרֶת" (שמות כח ב). ואומר על כך הרמב"ן (שם) שלבשו בגדים אלו: "לכבוד השם השוכן בתוכם ולתפארת עזם, כדכתיב (תהלים פט יח) 'כי תפארת עזמו אתה'. וכתוב (ישעיה סד י) 'בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו'. וכו'".

בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם

לא היו כוהנים גדולים אלא מצאצאי פינחס

בספר דברי הימים (א ה) מובא כי צאצאי פינחס היו הכהנים הגדולים בבית המקדש הראשון. ובתוס' (ובחים קא ע"ב) כתוב שלא היו כוהנים גדולים אלא מצאצאי פינחס. במדרש למדו חכמים מהמילים "וְהִיָּתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם" שהכהונה הגדולה היא לצאצאיו לעולם. "מלמד שעמדו ממנו בבנין ראשון שמונה עשר כהנים גדולים, אבל בבנין אחרון עמדו ממנו שמונים כהנים" (ספרי במדבר בלק קלא).

ויעמד פינחס ויפלה

ולמה זכה פינחס שצאצאיו יהיו כוהנים גדולים? בזכות מסירות הנפש שלו למען עם ישראל, בזכות התפילה שהתפלל על עם ישראל ובזכות שהוא מסיר מעליהם קטרוגים. שנאמר "ויעמד פינחס ויפלה ויתעצר המגפה" (תהלים קו). חכמינו אמרו: "ויפלה - זו תפילה" (ברכות ו ע"ב; כו ע"ב). "כָּא וְחָבְטֵן לַפְּנֵי הַמְּקוֹם, אָמַר לַפְּנֵי, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עַל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֲלֹף מֵיִשְׂרָאֵל" (סנהדרין מד ע"ב).

הסניגוריה של פינחס התקבלה, והקב"ה השיב את חמתו מעל בני ישראל והסיר מהם את גזירת הכיליון שהייתה תלויה ועומדת על ראשם. לכן זכה פינחס שכל הכהנים הגדולים יעמדו מזרעו, כי תפקיד הכהנים הגדולים הוא להתפלל וללמד זכות על בני ישראל "ויתחשב לו לצדקה לדר ודר עד עולם" (תהלים קו).

מסירות נפש למען הכלל

כדי שפינחס יוכל להגיע אל זמרי בלי להילחם ב-24,000 תומכיו, הוא נאלץ להתחפש לאוהד של זמרי. על כן שלף פינחס את ה"שִׁנְנָה" - ראש הברזל הקבוע בראש הרומוח - והחביאו בבגדיו. נשען פינחס על העץ של הרומוח כשם שנשענים על מטה, נכנס לאוהד של זמרי, חיבר את ה"שִׁנְנָה" לעץ הרומוח והרג את זמרי ואת זמרי.

גם מסירות הנפש של פינחס למען ישראל עברה לכל צאצאיו הכהנים הגדולים. היא מתגלה אצל מתניהו בן יוחנן כוהן גדול, שסיכן את חייו למען קדושת עם ישראל וחירותו. היא מתגלה אצל שמעון הצדיק הכהן הגדול, שסיכן את חייו כשהלך לעצור את אלכסנדרוס מוקדון, ואצל כל

קידוש השם מתוך חילול השם

הגמרא (סנהדרין פב ע"א) מספרת כי כשראה פינחס כי זמרי תוקף את משה אישית - "בַּת יִתְרוֹ, מִי הַתִּירָה לָךְ?", ומשה נאלם דום וכולם בוכים - מיד קם ועשה מעשה. על זה כתיב: "וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר - מִמָּה רָאָה?" לדברי שמואל "רָאָה שְׁאִין חֲקָמָה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֲצָה נֶגְדַּהּ. כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ חִלּוּל הַשֵּׁם אִין חוֹלְקִין כְּבוֹד לְרַב". הסביר רש"י: "לפיכך הורה פינחס הלכה בפני רבו, ולא המתין ליטול רשות ממושה, שלא יראו הרואים וילמדו להתיר את הנכרית". מתוך חילול השם הזה - קם פינחס ועשה קידוש השם.

צריך לשלם כל מה שיש לו על מנת שלא יעבור על דברי תורה. ואם הנוכרים מבקשים ממנו לעבור על כל אחת ממצוות "לא תעשה" שבתורה "בפרהסיא, דהיינו בפני עשרה מישראל" בכדי להעבירו על דתו - חייב להיהרג ולא לעבור.

בשעת שמד - תמיד קידוש השם

בכל העבירות בשעת שמד, אם הגויים רוצים להעביר אותו על כל אחד מאיסורי התורה - יהרג ולא יעבור, כי זה חילול השם אפילו אם זה בצנעה ולא בפרהסיא. "אפילו אערקתא דמסאנא יהרג ואל יעבור". דהיינו אפילו על החלפת צבע השרוך ייהרג ולא יעבור, כיוון שהיא שעת שמד. וצריך לברך לפני שנהרג: "בא"י אמ"ה אקב"ו לקדש שמו ברבים" (השל"ה, פ"ת יו"ד קנו ס"ק ו. ולא "על קידוש שמו ברבים").

ובכל זמן ובכל שעה, אפילו לא בפרהסיא ואפילו לא בשעת שמד, אם מבקשים ממנו לעבור על איסורי עריות, או להרוג מישהו או לעבוד עבודה זרה - ייהרג ואל יעבור. ואע"פ שלגוי אין עניין להעביר את היהודי על דתו אלא עושה כן להנאתו בלבד, אעפ"כ ייהרג ולא יעבור. כי עצם העבירה היא חילול השם.

גדול קידוש השם מחילול השם

ובגמרא (ירושלמי קדושין מב ע"ב): "ר' אבא בר זימנא בשם ר' הושעיה גדול הוא קידוש השם מחילול השם". על כן לקח פינחס את הרומח והוקיע את זמרי בן סלוא וכזיב את צור נגד השמש. היה בזה חילול השם מסוים, כאשר כולם רואים את נשיא שבט שמעון, שהוא ראש בית אב, מוקע על הרומח עם זכבי. אבל חילול השם הזה מנע את חילול השם הגדול של עצם העבירה. ולכן הוקיעו פינחס וקידש את השם.

גם המגיפה שהכתה בישראל גבתה מחיר כבד של 24,000 נפשות וחיללה את שמם של ישראל בין האומות. חילול השם זה מנע את חילול השם האמיתי שנעשה על-ידי החטא של זמרי בן סלוא עם זכבי בת צור. אפילו כשזה נעשה בסתר. "וַיֵּבֵא אַחֵר אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַקִּבְּהָה (אל האהל - רש"י) וַיִּדְקַר אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאִשָּׁה אֶל קִבְּתָהּ וַתַּעֲצֵר הַמִּגְפָּה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וזה קידוש השם.

נידוי ברבים למחלל שם ה' בסתר

הגמרא (מועד יז ע"א) מספרת על תלמיד חכם שהיה מגלה עריות בסתר. הולך לְמִקְוֵם שְׂאִין מְפִירִין אוֹתוֹ, לֹבֵשׁ שְׁחוֹרִים, וּמִתְעַטֵּף שְׁחוֹרִים, וְעוֹשֶׂה מִה שְׁלֹבּוֹ חֶפֶץ. והיו אנשים מרננים עליו והגיעה השמועה לרב יהודה. שאל רב יהודה את רבה בר בר חנה: האם שמעת מרבי יוחנן איך נוהגים במקרים כאלה? מצד אחד מדובר בתלמיד חכם שכולם צריכים את תורתו, מצד שני עצם העבירה היא חילול השם, תלמיד חכם עובר על איסורי עריות.

ענה לו רבה בר בר חנה: "כך אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב: 'כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת, וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ, כִּי מִלֶּאֱלֹהִים ה' צִבְאוֹת הוּא?' אִם הֵרֵב דוֹמָה לְמִלֶּאֱלֹהִים ה' צִבְאוֹת - יִבְקְשׁוּ תוֹרָה מִפִּיהוּ. וְאִם לֹא - אֵל יִבְקְשׁוּ תוֹרָה מִפִּיהוּ". וכיוון שהחכם הזה עובר על איסורי עריות, אסור ללמוד ממנו תורה.

נידה אותו רב יהודה (וכל נידוי הוא שאסור להתקרב לארבע אמות שלו. חוץ מאשתו ובניו. ואין אוכלין ושותין עמו. ואין מזמנין עליו. ואין כוללין אותו לכל דבר שצריך עשרה. ונהגו לגרוש מבית הכנסת. ואסור בתכוסות ובתספורות ובנעילת הסנדל וכיו"ד שו"ע יו"ד שלד). גם אחרי שנפטר רב יהודה לא התירו לו את נידויו. גם רבי יהודה נשיאה שרצה להתיר לו את נידויו חזר בו כשראה כי משמים לא רוצים להתיר לו את נידויו, עד שבאה דבורה ועקצה את החכם שסרח במקום שחטא ומת תוך כדי נידוי.

אין תורת חכמה וכבוד ותבונה ויועץ עומדת כנגד חילול השם

אין חֲקָמָה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֲצָה לְנֶגְדַּהּ

מכאן למדה הגמרא שבמקרים שיש חילול השם, מותר להורות הלכה בפני רבו (שו"ע יו"ד רמב). בין חילול השם כשאנשים רואים (עירובין סג ע"א), ובין חילול השם כשאנשים לא רואים (ברכות יט ע"ב). כך אומרת הגמרא: "אמר רב יהודה אמר רב, המוצא פלאים בבגדו, פושטן אפלו בשוק" - גם אם מדובר באדם חשוב שהולך ברחוב הומה אדם ומוצא כלאיים בבגדו, וגם אם אין מי שיוודע על הדבר חוץ ממנו, צריך לפשוט את בגדיו, אפילו הפנימיים ואפילו באמצע השוק, "מאי טעמא? (משלי כא) אין חֲקָמָה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֲצָה לְנֶגְדַּהּ ה' - כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ חִלּוּל הַשֵּׁם אִין חוֹלְקִין כְּבוֹד לְרַב". וה"שולחן ערוך" (יו"ד סימן שג) מסביר כי משמעות דברי הגמרא היא שאפילו אם רב חשוב לובש כלאיים דאורייתא - גם אז מוריד את הבגדים שלו ועומד ערום אפילו באמצע הרחוב. למה? כי "אין תורת חכמה וכבוד ותבונה ויועץ עומדת כנגד חילול השם" (רש"י עירובין סג ע"א).

וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגְדַּהּ הַשָּׁמַיִם

הלכה זו מגדירה מחדש את המושג של "חילול השם". אנו חושבים לפעמים שחילול השם הוא מה שחושבים האנשים. חכמינו מלמדים אותנו שעצם החטא הוא חילול השם גדול יותר. לכן גם בסיפור של הריגת זמרי על-ידי פינחס, אומר ה': "קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש, וישב חרון אף ה' מִיִּשְׂרָאֵל" (במדבר כה ד). לכאורה היינו אומרים כי ההוקעה של ראשי העם נגד השמש היא חילול השם בפרסום. אבל התורה מלמדת שדווקא החשיפה היא התיקון. דווקא החשיפה משיבה את חרון האף מישראל. כל זאת בגלל שעצם החטא הוא חילול השם היותר גדול. כך אומרת התורה: "וּשְׁמִרְתֶּם מִצְוֹתַי וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם אֲנִי ה'; וְלֹא תִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשֶׁכֶם" (ויקרא כב). אי שמירת המצוות היא חילול השם. קיומן הוא קידוש השם הגדול. כשהדבר הזה נעשה בקהל רב, חילול השם וקידוש השם מתעצמים. אבל עיקר חילול השם הוא עצם העבירה.

איסורי עריות, גם בצנעה - ייהרג ובל יעבור

הגמרא (סנהדרין עד ע"א) אומרת שכדי למנוע חילול השם אדם צריך לפעמים למסור את נפשו. הגמרא דנה בשאלה מתי עבירה היא חילול השם מצד עצמה, ומתי היא חילול השם רק כשהיא נעשית בפני רבים. וב"שולחן ערוך" (יו"ד קנו) מובאת המסקנה ההלכתית: "כל העבירות שבתורה, חוץ מעבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים, אם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או ייהרג - אם הוא בצנעה יעבור ואל ייהרג" (אמנם

כשיש אנשים שחוטאים בסתר בעריות ומתראים כצדיקים - מתעכבת הגאולה. על כן מפרסמים את החנפים משום חילול השם. שכאשר הם נידונים - ידעו האנשים שיש דין ויש הם נידונים

הנידוי בוודאי יתפרסם ברבים. עכשיו אנשים רבים ידעו כי התלמיד החכם הזה חטא. בכל זאת הפרסום עדיף על המציאות שבה אותו תלמיד חכם ממשיך לחטוא בסתר ויוצאות שמועות בין אנשים שכביכול מה שאסור לאנשים רגילים מותר לתלמידי חכמים.

אב בית-דין שסרח

וב"שולחן ערוך" (יורה דעה סימן שלד סעיף מב) מובא על "חכם, זקן בחכמה, או אב בית דין שסרח" שמנדים אותו בתחילה בצנעה, ומלקין אותו. ומשתדלים לא לבא כלל לידי נידוי, אלא מזהירים אותו שישב בביתו. "אומר לו: הכבד ושב בביתך" (מ"ק יז. רמב"ם ת"ת פ"ז ה"א). אלא אם כן עשה כירבעם בן נבט וחבריו שחטאו והחטיאו את הרבים. וכו' אם התפרסם חטאו והיה שם שמים מתחלל על ידו, וחבריו מתביישים בו (יומא פו ע"א), שאז מנדים ומשמטים אותו אפילו ברבים.

חרם לעובר על מיתות בית-דין

חרם הנו חמור מן הנידוי. ההחרמה נעשית עם ספר תורה ושופרות. למי מחרימים? לאדם שעובר עבירה שחייבים עליה מיתת בית-דין. המוחרם לא מצטרף למניין עשרה לתפילה ולכל דבר שבקדושה, אין מזמנים עליו בברכת המזון, אסור לו להסתפר ולכבס את בגדיו, אין אוכלים ושותים עמו, אין יושבים בתוך ארבע אמותיו, אינו שונה לאחרים ואין אחרים שונים לו, אינו נשכר למלאכת אחרים ואין אחרים נשכרים לו, אין נושאים ונותנים עמו, והוא אסור במלאכה. ויש אומרים כי אסור לדבר עם המוחרם.

מפרסמים את החנפים מפני חילול השם

ביחזקאל (ג כ) כתוב: "וּבְשׁוֹב צְדִיק מִצְדָּקוֹ וְעָשָׂה עָלָיו, וְנִתְּתִי מִכְשׁוֹל לְפָנָיו. הוּא יָמוּת כִּי לֹא הִזְהַרְתוּ. בְּחִטְאוֹתָיו יָמוּת, וְלֹא תִזְכְּרֶנּוּ צְדָקְתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה". אם לא הזהרת אותו ולא הזהרת את העם מפניו, "וְדָמֹו מִיָּדְךָ אֲבָקֶשׁ".

חכמינו בגמרא (יומא פו ע"ב) למדו מכאן הלכה: "מפרסמין את החנפין מפני חילול השם". והסביר רש"י (שם) כי החנפים הם: "רשעים, ומראין עצמן כצדיקים". ומפרסמים את רשעתם, "אם יש מכיר במעשיו - מצוה לפרסמו מפני חילול השם, שבני אדם למידין מומעשיו, שסבורין עליו שהוא צדיק". סיבה נוספת לפרסם מעשי הרשע שנראה כצדיק: "כשבא עליו פורענות - בני אדם אומרים: מה הועיל לו זכותו?". הם לא יודעים כי הוא רק נראה כמו צדיק. ואם ידעו את חטאו, ימעט חילול השם.

פעם הייתי נוכח כשסיפרו למו"ר הרב אליהו זצוק"ל על תלמיד חכם שסרח בענייני עריות בסתר, והדבר גרם לרב עוגמת נפש גדולה. ואמר באותה שעה: כשיש אנשים שחוטאים בסתר בעריות ומתראים כצדיקים - מתעכבת הגאולה. על כן מפרסמים את החנפים משום חילול השם. שכאשר הם נידונים - ידעו האנשים שיש דין ויש דיין, וכדין הם נידונים.

אבדת גוי מותרת. ובמקום שיש חילול השם - אסורה

יש דברים שהם מותרים מצד עצמם אבל אסורים רק מצד הפרסום. הגמרא (בבא קמא ק"ג ע"ב) אומרת: "אמר רבי שמעון חסידא: גזל כנעני - אסור, אבידתו - מותרת. גזילו - אסור. דאמר רב הונא מנין לגזל הכנעני שהוא אסור? שנאמר: 'ואכלת את כל העמים אשר ה' אלקיך נותן לך' בזמן (מלחמה וכיבוש אתה יכול לאוכלם) שהן מסורים בידך, ולא בזמן שאינם מסורין בידך. אבידתו מותרת - דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב: מנין לאבידת הכנעני שהיא מותרת, שנאמר 'לכל אבדת אחיך'. לאחיך אתה מחזיר ואי אתה מחזיר לכנעני". ואע"פ שאבדת גוי מצד עצמה מותרת, אם יש בזה חילול השם - יחזירה. "תניא ר' פנחס בן יאיר אומר: במקום שיש חילול השם - אפילו אבידתו אסורה".

במקרים אלו חילול השם הוא מצד הפרסום שבדבר. לכן פסק ב"שולחן ערוך" (חושן משפט רסו א): "ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח. ובמקום שיש חילול השם, אבידתו אסורה וחייב להחזירה". כן הדין בטעותו של גוי, כשיש חילול השם (שו"ע חושן משפט שמח ב) וכן בשבועה לגוי כשיש חילול השם (שו"ע יורה דעה - סימן רלב, רלט).

מי שיש חילול השם בידו - קלן תולין, ומיתה ממרקת

ובגמרא (יומא פו ע"א) יש ארבעה חלוקי כפרה למי שחטא. אם עבר אדם על מצוות עשה, ועשה תשובה - אינו זז משם עד שמוחקין לו. אם עבר אדם על מצוות לא תעשה, ועשה תשובה - תשובה תולה, ויום הכפורים מקפיר. אם עבר אדם על פרישות ומיתות בית דין, ועשה תשובה - תשובה ויום הכפורים תולין ויסורים ממרקין. החמור מכל הוא חילול השם: "מי שיש חילול השם בידו - אין כח לא בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ב'סורין למרק, אלא קלן תולין, ומיתה ממרקת, ש'נאמר, (ישעיה כב) 'וְנִגְלָה בְּאֵזְנֵי ה' צְבָאוֹת, אִם יִכְפֹּר הָעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמְוֹתוֹ'".

היכי דמי חילול השם?

הגמרא מביאה דוגמאות לחילול השם בדברים שנראים לכאורה קלים והם נחשבים כך רק מצד הנראות שלהם. וכגון תלמיד חכם שלוקח אוכל מהחנות במקום שלא רגילים לשלם בהקפה - הווי חילול השם כיוון שאנשים עלולים לחשוב שהחכם מנצל את מעמדו לקבל טובות הנאה כלכליות.

אב"י מספר כי כשהיה משלם למוכר בחנות של שני שותפים, היה מביא את שניהם ומשלם להם ביחד, שלא ישלם לשותף אחד ויחשוב השותף השני שאב"י לקח סחורה בלי לשלם. "רבי יוחנן אמר, פגון אגא דאזלינא ארבע אמות בלא תפלין ובלא תורה. דבי רבי ינאי אמר: פל שחבריו בושין משמוענתו. היכי דמי? אמר רב נחמן בר יצחק, פגון דאמרי אינשי, שרא ליה מריה לפלגיא".

חילול השם בגלות

למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם?

הגלות היא חילול השם. כשעם ישראל חוטא ואין טענות אחרות, משה משתמש בטענה זו. אחרי חטא העגל, שהיה ראוי לכלות את ישראל, אומר משה: "למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בָּהָרִים וּלְכַתֵּם מַעַל פְּנֵי הָאֱדֹמִים?". אע"פ שמצד חטאם היה ראוי לכלותם, מצד חילול השם אין הדבר ראוי בטענות אלו משתמשים הנביא יואל ודוד המלך. יואל (ב) מספר: "בין האולם ולמזבֵּחַ יִכְפוּ הַכֹּהֲנִים מְשַׁרְתֵי ה' וַיֹּאמְרוּ: חוֹסֵה ה' עַל עַמּוֹךְ וְאֵל תַּתֵּן נִחְלָתְךָ לְחַרְפָּה לְמִשְׁלַל בָּם גוֹיִם. לְמָה יֹאמְרוּ בְּעַמִּים אֵיךְ אֱלֹהֵיהֶם?". כעין זה נמצא בספר תהילים (ע"ז): במקום אחר אומר דוד המלך: "לא לנו ה', לא לנו. כי לשִׁכְךָ תֵּן פְּבוֹד עַל חֲסִדְךָ עַל אֲמַתְךָ: לְמָה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךְ נָא אֱלֹהֵיהֶם". כי חילול שמו של ישראל הוא חילול שמו של ה'. "וְהִכְרִיתוּ אֶת שְׁמֹנֶן מִן הָאָרֶץ, וְמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל" (יהושע ז).

תענית על חילול השם

כיוון ששם השם נקרא עלינו, וכשמביזם אותו מביזם את שמו של הקב"ה, כתוב בהלכה (טור אורח חיים תכ"ט, ושו"ע תק"פ) "ותלמידים מתעניין בו שני וחמישי ושני מפני חילול השם". והסביר בית יוסף: "מפני חילול השם בין הגוים. בהיות ישראל בגלות".

לכאורה היינו אומרים כי ההוקעה של ראשי העם נגד השמש היא חילול השם בפרסום. אבל התורה אבל התורה מלמדת שדווקא החשיפה היא התיקון. דווקא החשיפה משיבה את חרון האף מישראל

יתגדל ויתקדש - ויקרב משיחה

גם הגאולה באה מצד קידוש השם בפני אומות העולם. "ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באבהו". "ומהר לגאלנו גאולה שלמה למען שמך". על מנת לזכור כי גאולה היא בעיקרה קידוש השם, אנו מזכירים לעצמינו בכל קדיש וקדיש כי יתגדל ויתקדש שמו של הקב"ה בעולם בשעת גאולתם של ישראל. "בְּעֵלְמָא דִּי בְרָא פְּרַעוּתֵיהּ. וְיִמְלִיךְ מְלֻכּוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פְּרָקְנֵיהּ. וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ". כל זאת הוא בגלל שאנו קשורים אליו ושמו נקרא עלינו, וגאולתנו היא גאולת השכינה.

והיה אומר הרה"ג צבי יהודה הכהן קוק זצוק"ל, כי מי שפוגע בארץ ישראל או במהלך גאולתם של ישראל - מעכב את קידוש השם בעולם. עליו חלים דברי הגמרא (קידושין מ"א) שאומרת כי בגלל החומרה הגדולה של חילול השם "אין מקיפין בחלול השם, אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד. מֵאֵין 'אֵין מְקִיפִין? אֶמַר מַר זֹטְרָא, שְׂאִין עוֹשִׂין פְּתוּנֵי (שמוכר בהקפה). אֶמַר מַר בְּרִיה דְרַבִּינָא, לֹמַר, שְׂאִם הִתְהַוְהוּ שְׁקוּלָה - מְכַרְעֵת". ולכן מי שפוגע בארץ ישראל או בגאולתם של ישראל - נענש מיד. ולצערנו ראינו כמה וכמה פעמים איך נענשים אלה שחטאו בחילול השם זה, במיוחד בעניין של גירוש התושבים מיישובי גוש קטיף, שהיום אנו מונים עשר שנים לגירושם.

שכרם של מקדשי שם שמים

כיוון שמידה טובה מרובה על מידת פורענות, מי שעוסק בקידוש השם, מי שעוסק בגאולתם של ישראל - שכרו גדול עד לשמים ומעלתו גדולה עד בלי די. מקדש שמו של השם הוא מקדש שם השם בעולם הזה ובכל העולמות.

על כן "כל העוֹנָה אֶמֶן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, בְּכַל כַּחוֹ, קוֹרְעִים לֹו גְזַר דִּינֵו. אפילו "יש בו שְׁמֵיךְ שֶׁל עֲבֹדַת פּוֹכְבִים, כּוֹחֲלִים לֹו". ו"כל העוֹנָה אֶמֶן" בְּכַל כַּחוֹ, פּוֹתְחִין לֹו שְׁעָרֵי גֶן עֵדֶן. שְׁנֶאֱמַר (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֵא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֶמֶן". והיה רצון שיתקדש על ידינו שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. אמן ואמן.

סיפורים על הרב זצ"ל

קידוש השם. עובדה

סיפר הרב אלי מימון: אדם בשם משה סלומון קנה מכונית מיד שנייה, וכעבור שבוע הוא ראה מכונית עם מספר כמו שלו נוסעת לפניו. הוא הבין שמכרו לו מכונית גנובה, שמספר הרישוי שלה הועתק מרכב חוקי אחר. היצר הרע אמר לו: אתה לא אמור לדעת שרימו אותך. שילמת כסף ויש לך מכונית - שתוק. אף אחד לא יתפוס אותך לעולם. מצד שני, הוא הבין שהוא נוסע ברכב גנוב. הוא נסע לתחנת המשטרה, אך השוטרים לא הבינו מנין לו שהרכב גנוב. מספר הרכב הוא חוקי לחלוטין. רק אחרי שהוא התעקש אמרו לו להשאיר שם את הרכב וללכת.

מכיוון שהשוטרים לא עשו מאומה על מנת למצוא את הבעלים החוקיים, פנה משה סלומון לסוכן הביטוח והצליח למצוא את בעליו של הרכב, שגר בצפון תל-אביב. בעל הרכב שמח על השבת האבדה ורצה להודות למחזיר האבדה, במיוחד כאשר הבין שהוא התאמץ בעבור זה והפסיד שמונים אלף שקלים - מחיר הרכב הגנוב.

בעל הרכב הגנוב גר, כאמור, בצפון תל-אביב. המוצא, משה סלומון, גר ביצהר. השבת אבדה זו ערערה לבעל הרכב הנגב את כל מה שהוא "ידע" על אנשי ההתנחלויות. הוא ניצל את קשריו, הביא את צוות הטלוויזיה של אילנה דיין מהתוכנית "עובדה" לצלם את האיש במקום מגוריו ביצהר ולספר את הסיפור המיוחד.

יום אחד בא משה סלומון אל הרב מרדכי אליהו זצ"ל וביקש ברכה. הוא סיפר לו כי נקלע לקשיים כלכליים. גם פוטר מהעבודה. גם שילם שמונים אלף שקל על רכב וגם הפסיד את כספו. בנוסף, הוא רוצה לבנות דירה ולא יודע האם לעשות זאת או לא. הוא גם סיפר על תוכנית הטלוויזיה שצולמה ונדחת כבר כמה חודשים, ואמר שכמו שזה נראה עכשיו - לא נראה שהם ישרו אותה. הרב חיך אליו ואמר לו פעמיים: "תמשיך ותצליח!", בליווי תנועת ידו המעודדת.

מספר משה סלומון: מיד אחרי שיצאתי מבית הרב קיבלתי טלפון שהסיפור הולך להתפרסם בתוכנית הבאה, תוך כמה ימים. אבל זה לא נגמר בכך. הסיפור הזה ריגש הרבה אנשים, ביניהם את היבואן של מכוניות "מיצובישי" בישראל, שהחליט להעניק לי מכונית חדשה. נסעתי מיד לבית הרב אליהו, שהיה בדרכו מהבית לבית הכנסת, וסיפרתי לו כי הברכה שלו התממשה מעל ומעבר. הרב עצר את החסידים שלי ואתו, הניח את ידיו על ראשי, בירך אותי ואמר: "אשריך שזכות לקדש שם שמים ברבים".

תשובה כהלכה

אי שמאין לך אפחד. הרבה אנשים פורקים באוזני את צחיתם, וזה כולל הרבה מאוד לשון הרע. מה אני צריכה לעשות? הם לא במצב שאני יכולה לעצור בעדם. לשמוע ולעזור להם, אבל לא להאמין לסיפורים שלהם לגמרי כאילו הם אמת מסיני.

קנייה מרצון. מה דעת הרב על עלייה להר הבית? אם לא לעלות, כיצד ניתן להתקדם על מנת שנזכה למקדש? לצערי הגדול והנורא אני לא עולה להר בית ה'. מה שניתן לעשות הוא ללמוד על חשיבותו ועל ערכו הגדול של בית המקדש עוד ועוד, ולהתפלל עליו. להסביר לאחינו בית ישראל על חשיבות בית המקדש ולרצות אותו. זה מה שבונה אותו.

קול הלכויות שמורות. האם מותר להוריד או לצחב שיר שכבר מצוי באינטרנט? אם בעל זכויות היוצרים העלה - מותר. אם מישהו פיראטי העלה - אסור.

ספר חדש

אוהבם של ישראל

הרב אליהו ורבים אחרים מספרים על הבנא סאלי
ערך הרב שמואל אליהו

להזמנות: טלפון 07-22211651 או 02-6519520
או באתר www.commrabbis.com

המעוניינים לקבל את העלון במייל או מידע על שיעורים נא לשלוח פרטים במייל harav52@gmail.com או sms 058-5200020

האחים דויטש
תעשיות טקסטיל
איזור התעשייה קרית מלאכי

קונדיטוריה
האחים עיני
בני ברק. כשרות למהדרין
איכות ועבודה עברית

בית הדין לדיני ממונות
"דרכי הוראה"
בבית המדרש של מרן הראשון לצ"צ זצוק"ל
טל. 02-6514399 פקס. 02-6536842

הפצת "קול צופין"
הפצה שבועית של
עלוני פרשת שבוע
לבתי כנסת
בכל רחבי הארץ
יוסי בן-הדור 03-6106329
0522890851@gmail.com

שיווק עופות כשרות מהודות
עם כל החומרות וההידורים של
בד"ץ "דרכי הוראה"
מיסודו של שר החקלאות מרדכי אליהו ויוזמלו
בראשות נצי הרב"ל יוסף אליהו סריטא
ובפיקוח בית דין שעי"י "דרכי הוראה לרבנים"
טל. 058-6316969 058-995-995-15